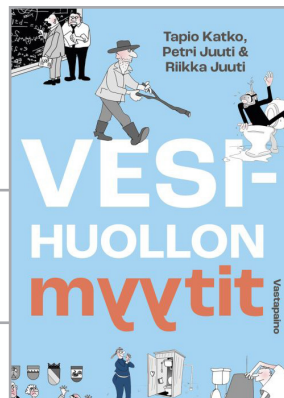

Vesihuollon myytit purkautuvat

Mikko Kylliäinen¹

Tapio Katko, Petri Juuti & Riikka Juuti: *Vesihuollon myytit*.
Kustannusosakeyhtiö Vastapaino 2022. 213 sivua.
ISBN 978-951-768-978-6.

Syksyllä 2022 tamperelaiset saivat lukea *Aamulehdestä*, että vuonna 1898 perustetun Tampereen kunnallisen vesilaitoksen yhtiöittäminen etenee. Aiemmin se on toiminut kaupungin liikelaitoksena, jonka nimenä viime aikoina on ollut Tampereen Vesi. Lehtitietojen mukaan liikelaitoksen liiketoiminta myydään perustettavalle Tampereen Vesi Oy:lle 361 miljoonan euron kauppahintaan. Samalla kaupunki tekee yhtiöön 51 miljoonan euron sijoituksen ja myöntää sille lainaa 283 miljoonaa euroa.

Mistä Tampereella on kysymys? Tähän vastaa Tapio Katkon, Petri Juutin ja Riikka Juutin 2022 ilmestynyt kirja *Vesihuollon myytit* (Vastapaino). Kirjoittajat määrittelevät myytin pitkään vallinneeksi uskomukseksi tai luuloksi, joka on vähintäänkin kyseenalainen tutkitun tiedon näkökulmasta. Tällaisia vesihuoltoon liittyviä myyttejä kirjassa esitellään 24. Niiden määrittely ja analyysi perustuvat kirjoittajien pitkään kokemukseen alan ja sen kehityksen tutkijoina sekä Tampereen yliopistossa vuodesta 1988 toimineen Vesihuoltopalveluiden tutkimusryhmän yli 120 tutkimushankkeessa tuottamaan aineistoon.

Kirjassa esitellyistä myyteistä nro 19 käsittelee vesilaitosten yksityistämistä, joista saadut kokemukset ovat olleet järjestään heikkoja. Jyväskylässä tällainen hanke alkoi 2005, kun kaupunki myi vesilaitoksen omistamalleen energiayhtiölle. Seitsemän vuotta myöhemmin vesimaksut Jyväskylässä olivat maan suurimmat, ja vuonna 2020 kaupunki suunnitteli vesilaitoksen osittaista myyntiä yksityiselle pääomasijoittajalle, joskaan hanke ei edennyt. Tampereella vesilaitoksen yhtiöittäminen eteni päätökseen tammikuussa 2023, kun kaupunginvaltuusto päätti vesilaitoksen yhtiöittämisestä. Päätöksenteon yhteydessä korostettiin sitä, että yhtiöittäminen ei tarkoita yksityistämistä ja kaupunki pyrkii vaikuttamaan veden hinnoitteluun.

Vesihuollon myyttien mukaan vesilaitosten päätöksenteon irrottaminen kunnallisesta päätöksenteosta on riski sekä kustannusten että vesilaitoksen ylläpidon ja pitkäjänteisen kehittämisen kannalta. Puheena oleva myytti kuuluu kirjassa lukuun ”Vesihuollon osaaminen ja yhteistyö”. Sen lisäksi myytit on jaoteltu lukujen ”Vesivarat ja veden käyttö yhdyskunnissa”, ”Vesihuolto yhdyskuntien verenkiertona”, ”Vesihuollon pelisäännöt” ja ”Vesihuollon tulevaisuudet”.

Vesi ja sen tuleminen hanasta kääntämällä on yksi esimerkki niin jokapäiväisestä ja tustasta asiasta, että sitä pidetään itsestäänselvyyttenä. Kansainvälisesti vertaillen Suomen vesihuollon tila on poikkeuksellisen hyvä, mutta silläkin on omat uhkakuvansa alkaen alan

¹ Tekniikan tohtori Mikko Kylliäinen on akustiikkasuunnitteluyksikön johtaja A-Insinööreillä ja tutkijatohtori Tampereen yliopiston rakennustekniikan yksikössä.

koulutuksesta ja vesilaitosten hallintaan ja omistukseen kohdistuvista paineista. Esimerkkinä lyhytnäköisestä koulutuspolitiikasta kirjoittavat nostavat esiin Oulun yliopiston rakennustekniikan opetuksen lakkauttamisen 1990-luvun luvun puolivälissä. Tämän päätöksen vaikutukset myös moneen muuhun alaan ovat asia, jota olisi tarpeen ja mielenkiintoista tutkia laajemminkin.

Monien laajojen teknisten järjestelmien tapaan vesihuolto on monimutkainen kokonaisuus sekä teknisesti että hallinnollisesti. Tällaiset järjestelmät ovat myös haavoittuvaisia, ja vesihuollon kriisiytyminen tarkoittaisi toimivan yhteiskunnan perusteiden murentumista ja merkittäviä terveysvaikutuksia suurelle joukolle ihmisiä. Itsestään selvää ei ole, että vesihuollon taso Suomessa säilyy nykyisellään ilman jatkuvaa panostamista alaan.

Kirjaa on ilo lukea paitsi tekstistä huokuvan kokeneiden tutkijoiden kirkkaan näkemyksellisyuden myös kauniin kielen ansiosta. Tässä kirjassa tekijöiden sanoma ei häviä mutkikkaan terminologian alle eikä tekstissä ole kielellisiä kömpelyyksiä, anglismeja, muoti-ilmaisuja tai mitään muutakaan lukijaa häiritsevää. Kautta koko kirjan tekijät myös säilyttävät objektiivisen tutkijanotteensa, vaikka kaikki vesihuollossa tapahtuneet ja käynnissä olevat kehityskulut eivät välttämättä alan asiantuntijan silmin olisikaan toivottavia.

Vesihuollon myytteihin on tiivistetty kirjoittajien pitkä kokemus lukuisista vesihuoltoja ja sen historiaa käsittelevistä tutkimushankkeista vuosikymmenten ajalta. Esipuheen kirjoittaneen professori Alf Rehnin mukaan *Vesihuollon myytit* on tärkeämpi kirja kuin lukija kuvittelee tai kirjoittajat itsekään kuvittelevat. Kirjan soisi kuluvan vesihuoltoon liittyviä asioita käsittelevien päätöksentekijöiden käsissä, mutta se sopii sisältönsä tärkeyden vuoksi ja kirjoitustyylin ansiosta kenen tahansa luettavaksi. Vaikka kirja on fyysisiltä dimensioiltaan pieni, sisältöltään se on painava.